

De beste acteurs en actrices van dit toneeljaar

TONEELPRIJZEN De nominaties voor de VSCD-acteerprijzen zijn bekend. Twaalf acteurs maken kans op de hoogste onderscheiding in het Nederlandse theater.

Door onze redacteur **Ron Rijnghard**

Hannah Hoekstra, Hanne Arendzen, Kristien De Proost en Astrid van Eck zijn dit jaar genomineerd voor de Theo d'Or, de prijs voor beste actrice in een dragende rol. Ramsey Nasr en Joris Smit zijn genomineerd voor de Louis d'Or, de prijs voor de beste acteur in een dragende rol. Zij kunnen de opvolgers worden van Karina Holla en Bruno Vanden Broecke, winnaars in 2018 en Romana Vrede en Hans Croiset, winnaars in 2017.

Met de nominaties van Hoekstra en Arendzen zijn de meest spraakmakende acteerprijzen bij de vrouwen afgelopen seizoen belooft. Al direct na de premières zocht de jury naar hun kansmakers op een prijs. Soms doet een jury gelukkig wat het meest logisch en voor de hand liggend lijkt.

Hannah Hoekstra fascineerde met haar knetterende en geraffineerde vertolking van een grillige high class junkie in *People, Places & Things* van Theater Oostpool. Tervijl Hanne Arendzen glorieerde met een rijk geschaakte verbeelding van de getroebleerde Hedwig in *Van de koele meren des doods*, een productie van Hummelinck Stuurman. De keuze tussen deze twee wordt nog een hele klus. Dit zijn actrices voor wie je speciaal naar het theater komt. Hoekstra speelde in de betere voorstelling, maar Arendzen trok haar voorstelling eigenhandig naar een hoger plan.

De nominaties voor de Theo d'Or van de Belgische Kristien De Proost en Astrid van Eck zijn niet minder verdiend, maar gezien het alom bekende actiegeweld van Hoekstra en Arendzen gelden zij als outsiders. Van Eck won al eens, in 2013, de Colombina voor beste ondersteunende rol.

Wie koos de jury niet? In het Oscar- en Emmy-jargon van de film- en serieereweld zijn dat de 'snobs' of de affiliates aan het adres van gepasseerde kandidaten, die wel konden rekenen op bijval. De hoop op een nominatie zal toch zeker hebben geleefd bij Trudi Klever, die uitblonk in *Gas* (van Toneelgroep Jan Vos), bij Adelheid Roosen, na haar hartverscheurende optreden in *Rijen* en *Rozomon*, *De Dikke Muzik* & *Sjors* (bij Mugmetdegoudentand) en bij Matlies Heuer, die als moeder de sprankelende spil was in *Kras* (bij Toneelschuur Productions).

De mannen

Bij de mannen beperkte de jury zich tot de twee absolute toppers dit seizoen. Daar valt wat voor te zeggen, al voelt het wat schraal om maar twee mannenrollen een nominatie waard te achten. Maar goed, Ramsey Nasr betoverde in zijn rol van gemengde en misbruikte jongen in *Een klein leven* bij Internationaal Theater Amsterdam. Ook bij deze tweestrijd is het een helse keuze, want Joris Smit excelleerde als opgevoekte Duindorper in *De wereld volgens John* bij Het Nationale Theater. Met als Hoekstra en Arendzen zijn dit vertolkingen waar je als publiek het eerst over napraat, hoe indringend de voorstelling ook geweest kan zijn.

Nasr kreeg de eervolle onderscheiding nog maar vier gediende voor zijn rol in *The Fountainhead*. Als hij weer wilt schaar hij zich onder een select gezelschap van grote acteurs die de Louis d'Or tweemaal wonnen, zoals Hans Croiset, Pierre Bokma, Hans Kesting en Jacob Derwig.

Wie koos de jury niet bij de mannen? Het was niet onredelijk geweest als enkele acteurs verwachtingen hadden gekostend na royaal geprezen te zijn voor hun werk. Dat gaat onder meer op voor Roeland Fernoout na een ontroerende rol als vrouw in *Het temmen van de feeks*, voor Nasrind Dchar, in zijn aanstekelijke solo *Ja*, voor Jack Wouterse voor zijn ontwepende spel in zijn solo *De laatste en* voor Willem de Wolf, die openhartig improviseerde in *Een antwoord op alle vragen*.

'Bijrollen'

De nominaties van de door de brancheorganisatie VSCD (Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties) georganiseerde acteerprijzen omvatten ook prijzen voor de Arlecchino, de indrukwekkende mannelijke, ondersteunende acteursrol en de Colombina, de 'indrukwekkende vrouwelijke, ondersteunende de acteursrol'. Onder hen Ariane Schluter, die al tweemaal de Theo d'Or kreeg toegekend.

De bekendmaking van de winnaars is op het Theatergalá op zondag 15 september met het Theaterfestival wordt afgestoten.

Hieronder alle genomineerden, met (bekorte) l'van de Toneeljury, plus citaten uit recensies van NRC.

Het voelt wat schraal om maar twee mannenrollen een nominatie waard te achten

THEO D'OR

1 Hannah Hoekstra (32). De jury: „Hannah Hoekstra trekt in *People, Places & Things* alle registers open. Dit doet ze met een perfecte tekstbehandeling en zeer indrukwekkend fysiek spel. Ze stort zich er helemaal in en weet ook te ontroeren. Een magistrale tour de force.”

NRC: „Als toeschouwer krijg je geen greep op haar ambivalente houding, door Hoekstra ten volle uitgebuit. Elke schalkse lach of woedende uitbarsting oogt dubbelzinnig.”

2 Hanne Arendzen (32). De jury: „Met goed gedoseerd spel toont Hanne Arendzen in *Van de koele meren des doods* hoe het leven een mens kan slippen. Arendzen gaat helemaal op in het moment, maar houdt tegelijkertijd stevast de controle. In het sterke slot maakt ze met hartstochtelijk spel voelbaar hoe aanlokkelijk de dood kan zijn.”

NRC: „De attractie van deze toneelwerking ligt voor het grootste deel in het spel van Hanne Arendzen, die Hedwig imponerend gestalte geeft. Alle schakeringen van emoties waar Hedwig in schiet, verbeeldt ze indringend.”

3 Kristien De Proost (47). De jury: „Kristien De Proost creëert in *All Inclusive* een museumgids die herkenbaar is en gelijktijdig een grote afkeer opwekt. De subtiel details die ze in haar spel legt, geven blijk van een uitmuntende controle over haar personage. Het is bijzonder hoe De Proost iedere avond flexibel en overtuigend weet te reageren op de confrontatie met de realiteit.”

NRC: „De casting van de briljante Kristien De Proost als Bोजना is een meesterzet. Schateloos duidt zij de esthetisering van geweld als geniale kunst, totaal ongevoelig voor het ongemak van haar gasten.”

4 Astrid van Eck (40). De jury: „In *Het temmen van de feeks* maakt Astrid van Eck een Petruccio een steek en meedogenloos figuur, een man waarvan je werkelijk gelooft dat hij een feeks zou temmen. Steeds bewust van de genderomkering, schijnbaar op de achtergrond maar in werkelijkheid allesoverheersend, zet Van Eck een dooudende Petruccio neer, stevig, 'wanneer' en toch ook met een kleine hint (zelf)spot tussen de regels door.”

NRC: „Als Petruccio ten tonele verschijnt, slaat de sfeer om. Van Eck speelt hem afstandelijk doch indringend.”

LOUIS D'OR

5 Ramsey Nasr (45). De jury: „De aftakeling die Ramsey Nasr in *Een klein leven* speelt, is bijzonder aangrijpend. Je ziet hoe de opeenstapeling van pijn in zijn lichaam gaat zitten. Als toeschouwer voel je je bijna medeverantwoordelijk voor zijn mishandeling. Een emotionele en indrukwekkende slijtagelag.”

NRC: „Als Jude speelt een meesterlijke Ramsey Nasr de rol van zijn leven. Hij is kind, twintiger, dertiger en ouder wordende man: een fenomenale krachttroef.”

6 Joris Smit (38). De jury: „Joris Smit speelt in *De wereld volgens John* een Duindorper die ondanks zijn diepgewortelde verdriet en uitzichtloosheid, toch hoop bijt houdt. Smit toont zich zowel een begenadigd tekstacteur als een fantastische fysieke speler.”

NRC neemt Smit niet in de recensie. Ondergetekende zag een fenomenale Smit, een man uit een volks milieu die op hem afstandelijk doch indringend.”

COLOMBINA

7 Joy Delima (25). De jury: „Met haar ontroerende, levenschte spel is Joy Delima degene die je het meeste bijblijft in *Onze straat*. Ze maakt het herkenbare, jeugdige verlangen van een leven dat maar niet snel genoeg op gang komt, op prachtige wijze invloerbare.”

8 Rosa van Leeuwen (31). De jury: „In *Wie is er bang voor Virginia Woolf?* overtreft Rosa van Leeuwen zichzelf. Als Honey is ze veelkleurig en balanceert ze op prachtige wijze tussen kracht en kwetsbaarheid. Van Leeuwen laat je het personage Honey opnieuw ontrefalen.”

9 Ariane Schluter (53). De jury: „In *People, Places & Things* maakt Ariane Schluter indruk met haar twee contrasterende rollen. Met haar trefzekere, doorleefde spel toont Schluter niet alleen een gebrek aan empathie en genade, maar maakt ook haar pijn voelbaar.”

ARLECCHINO

10 Phi Nguyen (34). De jury: „Phi Nguyen is in *Alles van waarde* van begin tot eind fascinerend en verrassend. Zijn spel is prettig tegendraads en onvoorspelbaar. Aanvankelijk speelt hij afstandelijk, maar in een onverwachte uitbarsting grijpt hij snoeihaar naar je keel.”

11 Bram Suijker (29). De jury: „Bram Suijker geeft in *We zijn hier voor Robbie* een fenomenaal charmante uitzondering vorm. Met een consequente, vormvaste benadering en een expressieve eerlijkheid verwordt zijn positie als outsider tot een aantrekkelijke norm. Hij is het kloppend hart van de familie en van de voorstelling.”

12 Mark Kraan (39). De jury: „Met veel compassie zet Mark Kraan in *Cinema* een verlopen bioscoopmedewerker neer. Zijn adaptatie van Sam is vettig, een tikje *weird* maar vooral hartstochtelijk. Regelmatig moeten we hardop om hem lachen. Wat een mooie loser.”

FOTOS: SANNEFER, BEN VAN DUIN, PHILIPPE D'OGNEFFE, JAN VESSEVELD, BAS DE BRUWER, JURY VAN DER ELST